

บทที่ 2

สภาพชุมชนแออัด

ลักษณะของชุมชนแออัด

ลักษณะของชุมชนแออัด ตามคำจำกัดความของกระทรวงมหาดไทย หมายถึง "สภาพเคหะสถานหรือบริเวณที่พักอาศัย ที่ประกอบด้วยอาคาร เก่าแก่ชำรุดทรุดโทรม มีบริเวณที่สกปรกรกรุงรัง ประชาชนอยู่กันอย่างแออัดยัดเยียดต่ำกว่ามาตรฐานสมควร จนไม่อาจอยู่อย่างแบบครอบครัวตามปกติวิสัยมนุษย์ ทำให้ไม่ปลอดภัยในค่านิยมสุขภาพและอนามัย"

รัฐไชย คันทีสุข ได้ให้ความหมายของชุมชนแออัดเพิ่มเติม โดยให้ความหมายตามนัยของกระทรวงมหาดไทยและเพิ่มเติมโดยรวมถึงความเสื่อมโทรมทางค่านิยมธรรม ความเป็นอยู่ แนวความคิดต่าง ๆ เข้าไปด้วยและมีได้หมายความว่าคนในบริเวณชุมชนแออัดจะต้องเป็นคนเสื่อมโทรมไปเสียหมด และได้สรุปลักษณะของชุมชนแออัดไว้ดังนี้

1. แหล่งที่มีอาคารหนาแน่น
2. อาคารส่วนใหญ่ในบริเวณนี้อยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม
3. มีสภาพไม่เหมาะที่จะใช้เป็นที่อยู่อาศัย
4. มีลักษณะเป็นอันตรายแก่สุขภาพและอนามัยคือบริเวณบ้านเรือนที่มีน้ำเน่าและไม่มีอากาศบริสุทธิ์เพียงพอ
5. มีลักษณะที่เป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพของผู้อยู่อาศัย เช่น เป็นแหล่งเชื้อเพลิงของอัคคีภัย

ตาราง ฐานที่ 1 ได้สรุปไว้ 2 ความหมายคือ

1. ชุมชนแออัดหรือสลัม เป็นบริเวณที่อยู่ของคนจนส่วนใหญ่ ปกติลักษณะครอบครัวอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน ชำรุดทรุดโทรม ไม่ถูกต้องตามสุขอนามัย

อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างหนาแน่น และสภาพของสังคมขาดความเป็นระเบียบ

2. ชุมชนแออัดคือบริเวณท้องที่ใด ๆ ที่มีความเสื่อมโทรม ทั้งที่ทัศนศาสตร์ของบริเวณชุมชนแออัด ส่วนใหญ่ชำรุดทรุดโทรม ขาดการบำรุงรักษา เป็นระยะเวลานาน สภาพสังคมจะเห็นได้ว่ายากจน รูปแบบของสังคมหลายด้านขาดความเป็นระเบียบ หรือกล่าวได้ว่า ชุมชนแออัดเป็นที่ที่คนจนอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่อาจมีหลายแบบ ผู้อยู่อาศัยมีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มชั้นวรรณะ

ความหมายใน Encyclopedia Britanica หมายถึง "ที่อยู่อาศัยที่ไม่มีที่ว่าง ชำรุดทรุดโทรม ขาดการบริการที่ถูกต้องตามหลักอนามัยหรืออยู่อาศัยอย่างยัดเยียดอันทำให้ไม่อาจใช้เป็นที่อยู่อาศัยเพื่อความเป็นชีวิตในครอบครัวให้มีความสุขสบายใจได้ ซึ่งแบ่งออกได้ 2 ลักษณะคือ

1. Brighted Area คือบริเวณที่กำลังเสื่อมโทรม เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ถ้าไม่มีการปรับปรุงจะเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว

2. Slum Area คือบริเวณที่เสื่อมโทรมถึงที่สุดจนยากที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้นในสภาพเดิม เว้นแต่จะทำการรื้อถอนหรือโยกย้ายอาคารและผู้คนออกไปแล้วจัดโครงการปฏิรูปและปลูกสร้างขึ้นใหม่ (วันทนา อนิจกุล, 2523 : 6-8)

การเกิดชุมชนแออัด

จากการสำรวจข้อมูลของหน่วยงานหรือบุคคลต่าง ๆ พบว่า ชุมชนแออัดเกิดขึ้นจากผลการอพยพของชาวชนบทที่มีรากฐานทางเศรษฐกิจต่ำกลุ่มหนึ่ง กับการเคลื่อนย้ายของคนในเมืองที่มีรายได้ต่ำและไม่แน่นอนอีกกลุ่มหนึ่ง

การอพยพของชาวชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เกิดจากหลายสาเหตุ ซึ่งแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท ประเภทแรกเป็นแรงจูงใจให้คนอพยพเข้าสู่กรุงเทพมหานคร อีกประเภทหนึ่ง เป็นแรงผลักดันให้ชาวชนบทเข้าสู่กรุงเทพฯ

1. แรงจูงใจให้คนอพยพเข้าสู่เมืองหลวงมีปัจจัยสำคัญ 2 ประการ เป็นปัจจัยดึงให้คนเข้าสู่เมืองหลวงได้แก่

1.1 ความเป็นศูนย์กลางของความเจริญในทุกสาขา ของกรุงเทพฯ เนื่องจากนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐบาลยุคต่าง ๆ ที่หันหน้าทั้งด้านการปกครอง การศึกษา การสาธารณสุข สาธารณูปโภค การคมนาคม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมไว้ในเมืองหลวง เมืองหลวงกลายเป็นศูนย์กลางของสถาบันทางเศรษฐกิจและสังคมเกือบทุกประเภท ทำให้เป็นแหล่งดึงดูดความสนใจของคนทุกภาคให้อพยพเข้ามาหาสิ่งเหล่านี้

1.2 ค่านิยมของชาวชนบทที่เปลี่ยนจากสังคมเกษตรซึ่งมีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รักรักการทำงานมาเป็นความนิยมใช้ชีวิต อย่างคนเมืองซึ่งมีความสะดวกสบายกว่า

2. แรงผลักดันให้ชาวชนบทเข้าสู่กรุงเทพฯ มีหัวข้อสำคัญ ๆ 3 ประการคือ ภัยธรรมชาติ ความยากจน และการไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

2.1 ภัยธรรมชาติ หมายถึงสภาพดินฟ้าอากาศแปรปรวน เกิดภาวะแห้งแล้ง น้ำท่วม ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ฯลฯ เป็นเหตุให้ผลิตผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย เกษตรกรต้องสูญเสียรายได้ จึงทำให้เกิดการอพยพแรงงานวัยหนุ่มสาวเข้าสู่กรุงเทพฯ เพื่อขายแรงงานและนำรายได้กลับไปจุนเจือครอบครัว คนกลุ่มนี้เป็นจำนวนไม่น้อยที่ตั้งหลักแหล่งอยู่ในกรุงเทพฯ และก่อให้เกิดปัญหาแหล่งเสื่อมโทรมในกรุงเทพฯ

2.2 ความยากจน เกษตรกรจำนวนไม่น้อยที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการถือครองที่ดิน การผลิต และการตลาด เช่น การเสียสิทธิ์ในที่ดิน ผลิตผลที่ได้ต่ำ ราคาผลิตผลต่ำ ก่อให้เกิดภาวะยากจน และไม่สามารถจะอยู่ในแหล่งเดิมได้ จึงก่อให้เกิดการอพยพเข้าสู่กรุงเทพฯ โดยหวังว่ากรุงเทพฯ จะเป็นแหล่งทำกินหรือหารายได้ ได้ดีกว่าแหล่งเดิม

2.3 ปัญหาการคุ้มครองทางค่านกฎหมาย เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดการศึกษา รวมทั้งความรู้ทางค่านกฎหมาย ทำให้เกิดปัญหาการเสียเปรียบในด้านการเช่า การกู้ การคุ้มครองค่าเช่า ฯลฯ อันก่อให้เกิดความยากจนและเสียสิทธิ์ในกรรมสิทธิ์ที่ทำกินอยู่เสมอ

การอพยพของคนกรุงเทพฯ เข้าสู่ชุมชนแออัด มีสาเหตุมาจาก

1. ต้องการปรับระดับรายได้ให้พอเพียงกับรายจ่ายของผู้ที่มีรายได้ต่ำและไม่แน่นอน
2. ต้องการหาที่อยู่อาศัยราคาถูก เนื่องจากการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการขยายตัวของเมืองในย่านอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ก่อให้เกิดราคาที่อยู่อาศัยแพง ทำให้เกิดการหาที่อยู่อาศัยในราคาถูกกว่า แม้แต่สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมก็ตาม
3. การขาดแคลนที่อยู่อาศัยของผู้ที่ บ้านถูกไฟไหม้ ถูกไล่มาจากสลัมอื่น ๆ
4. ใกล้เคียงงาน
5. การขาดการวางผังเมืองที่แน่นอนในอดีต ปลดปล่อยกรุงเทพฯ เจริญเติบโตตามยถากรรม เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงทำให้สภาพที่อยู่อาศัยหลาย ๆ บริเวณเป็นชุมชนแออัด (วันทนา อนิกุล, 2523 : 10-11)

ชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา¹

ประวัติความเป็นมาของชุมชน

สภาพทั่วไปของชุมชนเดิมเป็นที่นาของกรมธนารักษ์ มีพื้นที่ประมาณ 29 ไร่ 3 งาน ประมาณ ปี พ.ศ. 2490 ได้มีกลุ่มคนอพยพเข้ามาอาศัย โดยการเช่าที่จากกรมธนารักษ์ กลุ่มแรกมีเพียง 4 ครอบครัว ต่อมาในปี พ.ศ. 2496 กรมธนารักษ์ได้ยกเลิกสัญญาเช่าที่กับชาวบ้านทั้งหมด เพราะสัญญาเช่าเดิมหมดอายุ และทางราชการคือ กรมการbinพาณิชย์ ได้ทำการเช่าต่อ แต่ชาวบ้านก็ยังคงบุกรุกเข้ามาเรื่อย ๆ และกรมการbinพาณิชย์เองก็ได้มีประกาศไล่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา และได้มีการไล่อพยพบุกรุกจนเหลือเพียง 4-5 ครอบครัว ที่ยังไม่ยอมรื้อถอน แต่กองbinพาณิชย์เองก็ไม่ได้ใช้พื้นที่บริเวณนี้แต่อย่างใด คงปล่อยให้ว่างเปล่าอยู่ ชาวบ้านจึงอพยพเข้ามาอยู่ตลอดเวลา บางส่วนก็อพยพมาจากต่างจังหวัด โดยเฉพาะภาคอีสาน และบางส่วนก็อพยพเพราะถูกไล่ที่มาจากชุมชนอื่น ปัจจุบันพื้นที่บริเวณที่เป็นชุมชนแออัดนี้

¹ ที่มา : งานพัฒนาและจัดระเบียบชุมชน กองสังคมสงเคราะห์ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร.

กรมการbinพาณิชย์ได้เลิกเช่าจากกรมธนารักษ์ และกรมธนารักษ์ก็ได้จัดทำสัญญาเช่ากับชาวบ้าน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา

ที่ตั้งชุมชน

ชุมชนซอยสวนพลูพัฒนา ตั้งอยู่บริเวณหลังสถานีตำรวจทุ่งมหาเมฆ
เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

ทิศเหนือ	ติดกับ	ถนนพระราม 4
ทิศใต้	ติดกับ	แฟลตตำรวจและสถานีตำรวจทุ่งมหาเมฆ
ทิศตะวันออก	ติดกับ	สมาคมธรรมศาสตร์
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ประสาธคอร์ต

* ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะพื้นที่ของชุมชนแออัดซอยสวนพลูพัฒนาเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู สภาพเป็นเรือนโดยทั่วไปเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว สร้างด้วยเศษไม้และวัสดุอื่น ๆ ที่กันน้ำได้ ใต้ถุนเป็นน้ำและเศษขยะซึ่งอยู่เต็มไปหมด ลักษณะบ้านเป็นห้องเดี่ยว แคม ๆ ส่วนใหญ่จะใช้ป่าห้องร่วมกัน อากาศถ่ายเทไม่สะดวก อับทึบ และชื้น

สภาพทางเดินภายในชุมชนจะเป็นสะพานไม้กว้างประมาณ 1.50 เมตร ส่วนทางแยกเข้าซอยจะเป็นทางเดินไม้กระดานแผ่นเดี่ยว สภาพทางเดินทั่วไปทรุดโทรมฝุ่นผงและสามารถเดินติดคอหอยได้ถึงกันทั้งหมด

คาน้ำหน้าของชุมชนจะเป็นสระน้ำขนาดใหญ่ มีน้ำขังตลอดปี ไม่มีทางระบายเข้าออกได้ น้ำในสระจึงอยู่ในสภาพใกล้จะเน่าเสีย ชาวบ้านได้อาศัยน้ำในบริเวณนี้ล้างถึงพลาสติกและร่อนหาตัวหนอนไว้ขาย

ข้อมูลทางบ้านประชากร

จำนวนครอบครัวในชุมชน ประมาณ	480	ครอบครัว
จำนวนประชากร ประมาณ	2,200	คน
เด็กและเยาวชน ประมาณ	500	คน

ภูมิหลังทางสังคมของครอบครัว

ผู้อาศัยในชุมชนส่วนใหญ่อพยพมาจากต่างจังหวัด คือ

ภาคอีสาน ประมาณ	80%
ภาคกลาง	14%
ภาคเหนือ	5%
ภาคใต้	1%

ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยแท้ นับถือศาสนาพุทธ 80% อพยพมาจากภาคอีสาน สาเหตุสำคัญที่อพยพเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร คือ ทำนาไม่ได้ผล ยากจนมีรายได้น้อย ไม่มีที่กินทำกิน เข้ามาหางานทำในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น อาชีพเดิมของหัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมทำนา ทำสวน ทำไร่ และผู้ที่อาศัยในชุมชนชอยสวนพลูพัฒนานี้ อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ และในชุมชนนี้นานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ในชุมชนนี้นานที่สุดคือประมาณ 30 ปีขึ้นไป

อาชีพและรายได้

ประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นกรรมกรรับจ้างรายวัน บางส่วนประกอบอาชีพขับรถรับจ้าง ขับรถบรรทุกหรือขับรถตามบริษัท บางส่วนประกอบอาชีพค้าขาย โดยใช้บ้านเป็นร้านค้าขายของชำและอาหาร และอีกบางส่วนเก็บเศษวัสดุขาย

การสาธารณสุขมูลฐาน

ไฟฟ้า บางบ้านจะมีมิเตอร์ไฟฟ้า บ้านที่ไม่มีมิเตอร์ก็จะขอต่อไฟฟ้าจากบ้านที่มี โดยคิดอัตราค่าไฟตามจำนวนดวงไฟฟ้าและตามเครื่องใช้ไฟฟ้าแต่ละประเภท

ปัญหาค้นต่าง ๆ ที่พบในชุมชน

ปัญหาครอบครัว ในชุมชนมักจะมีปัญหาการทะเลาะวิวาทกันระหว่างสามี-ภรรยา บางครั้งมีการทุบตีกัน สามีส่วนใหญ่จะดื่มสุรา ส่วนภรรยาที่ไม่ได้ทำงานนั้นจะชอบเล่นการพนัน ทำให้ลูก ๆ ขาดความอบอุ่น มีปัญหา ปัญหาเด็กที่พบมากคือ ปัญหาเด็กเถร ทิทยาเสพติด เช่น หินเนอร์ บางส่วนติดเฮโรอินโดยเฉพาะบริเวณที่เรียกว่า โค้งอินทรา ย เด็กเรียนรู้ในเรื่องเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อยและแต่งงานกันตั้งแต่อายุยังน้อย ส่วนใหญ่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส มีบางส่วนที่สามีภรรยาแยกกันและต่างฝ่ายต่างก็แต่งงานใหม่ ทำให้ลูกมีปัญหาเรื่องมีพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง

ปัญหาทางเศรษฐกิจ

เนื่องจากส่วนใหญ่ประชากรในชุมชนแออัด เป็นผู้อพยพมาจากต่างจังหวัด เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ อีกทั้งเป็นผู้ที่มีการศึกษาน้อย หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพกรรมกรหรือรับจ้างทั่ว ๆ ไป เป็นช่างไม้ที่รับงานย่อยทั่ว ๆ ไป มีรายได้ไม่แน่นอน คนที่ร่วมงานส่วนใหญ่เป็นกรรมกรรับจ้างรายวัน อาชีพที่ทำกันมากอีกอาชีพหนึ่งคือ ขับรถรับจ้าง ซึ่งส่วนใหญ่จะขับแท็กซี่โดยการเช่า นอกจากนี้ยังมีสามล้อเครื่องและขับรถบรรทุก รองลงมาอีกคือค้าขายในชุมชนโดยใช้บ้านเป็นที่ขายอาหารและขายของชำ ลูกจ้างบริษัท และบางส่วนเก็บวัสดุเหลือใช้ขาย บางครอบครัวแม่บ้านก็ช่วยประกอบอาชีพด้วย เช่น ขายอาหาร เย็บเสื้อผ้า ตัดค้าขายจากเสื้อผ้า เป็นกรรมกร และรับจ้างทั่ว ๆ ไป เป็นคน รายได้โดยเฉลี่ยของครอบครัวประมาณ 1,500-2,000 บาทต่อเดือน

ปัญหาค้นสาธารณสุข

เด็กในชุมชนมีปัญหาการขาดอาหารและป่วยเป็นโรคหัดเรื้อรัง ส่วนผู้ใหญ่มีบางส่วนที่เป็นโรคผิวหนัง เนื่องจากใช้น้ำในสระในชุมชนซึ่งสกปรกและเน่าเหม็น เมื่อเกิดการเจ็บป่วยส่วนใหญ่จะซื้อยากินเอง

ข้อมูลจากกองโรงเรียน สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าปัญหาสำคัญในการศึกษาของเด็กในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา นั้นพบว่า ส่วนมากจะมีปัญหาการขาดโรงเรียน เนื่องจากต้องช่วยพ่อแม่เลี้ยงน้องที่ยังเด็กอยู่ ช่วยแม่ทำงานบ้าน หรือไม่สบาย ไม่มีเงินไปโรงเรียน รวมไปถึง ไม่ชอบเรียนด้วย นอกจากนี้ปัญหาที่พบมาก คือ เด็กไปโรงเรียนสายทั้งนี้อาจจะเนื่องจากจะต้องช่วยพ่อ-แม่ ทำงานในตอนเช้าให้เสร็จก่อน ถึงจะไปโรงเรียนได้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการสอบตกซ้ำชั้นด้วย และจากการสอบถามเด็ก ๆ ในครอบครัวที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่า เด็ก ๆ ส่วนใหญ่จะต้องไปโรงเรียนเอง โดยอาจจะไปกับพี่-น้อง หรือกับเพื่อน ๆ ที่อยู่โรงเรียนเดียวกัน และในกรณีที่พี่-น้องเรียนกันคนละโรงเรียนที่จะต้องไปส่งน้องที่โรงเรียนเสียก่อนจึงจะไปโรงเรียนของตนเอง ซึ่งก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ต้องไปโรงเรียนสาย ทั้งนี้เพราะพ่อ-แม่ต้องออกไปทำงานแต่เช้า จึงทำให้ไม่มีเวลาไปส่งลูกที่โรงเรียน แต่ก็ยังมีบางครอบครัวที่ลูก ๆ จะไปโรงเรียน พร้อมกับที่พ่อออกไป

ทำงาน แต่เป็นส่วนน้อย ส่วนใหญ่ลูกจะต้องไปเอง เมื่อสอบถามพ่อ-แม่ในเรื่องนี้ได้รับคำตอบว่า โรงเรียนอยู่ใกล้บ้าน เดินไปไม่ไกลถึง จึงไม่เป็นห่วงและไม่จำเป็นต้องไปส่ง อีกทั้งตัวพ่อ-แม่เองต้องรับทำงานเช่นกัน จึงไม่มีเวลาที่จะไปส่งลูกได้

ปัญหายาเสพติดในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา

สภาพที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนานั้น ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำเป็นส่วนใหญ่ มีความเป็นอยู่อย่างแออัด สภาพแวดล้อมทางกายภาพเต็มไปด้วยสิ่งสกปรก ชยะมูลฝอย ไม่มีท่อระบายน้ำ หรือที่ทิ้งขยะสิ่งปฏิกูล สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนาต้องพบเห็นอยู่ทุกวันคือการทะเลาะวิวาท ค้าหาบ ลักขโมย ทลอดไปจนถึงยาเสพติด ซึ่งยาเสพติดนี้เป็นเรื่องที่พบเห็นกันมากจนกลายเป็นเรื่องธรรมดาในชุมชนแออัด สุพัศตรา สุภาพ ไก่กล่าวไว้ว่า ยาเสพติดมักจะมีในที่ที่มีชายอยู่หนาแน่น ในที่ที่ไม่มีการควบคุม ที่มีอาชญากรรมมาก

* ที่มา : กองสังคมสงเคราะห์ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร

ที่มีพวกโรคสุราเรื้อรัง ที่ที่มีการฆ่าตัวตายมาก และที่ที่มียาเสพติดมากเป็นบริเวณที่มีอาชญากรรมวัยรุ่นสูง อัตราโรสเกนสูง อัตราครอบครัวแตกแยกสูง และเป็นบริเวณที่ไม่มีค่าความเป็นระเบียบในครอบครัว (สุพิศรา สุภาพ, 2521 : 42)

ลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะที่ชุมชนแออัดมีเยาวชนพลุกพล่านกำลังเผชิญอยู่ เพราะคนในชุมชนเองก็รู้ว่าใครติดยาเสพติด จะซื้อได้จากที่ไหน ซึ่งขายกันอย่างไร ทุกคนรู้แม้แต่เด็ก ๆ ก็รู้เรื่องยาเสพติดก็ รู้วิธีฉีดยา เพราะเคยเห็นพี่หรือคนในครอบครัวติดยาเสพติด ยาเสพติดที่ติดกันมาก คือ หินเนอร์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กวัยรุ่น และรุนแรงไปถึงการฉีดยาขาว เฮโรอีน ซึ่งติดกันมากทั้งเด็กและผู้ใหญ่ โดยเฉพาะในบริเวณที่เรียกว่า "โค้งอันตราย" ซึ่งเป็นคานหลังชุมชนที่อยู่ติดกับสมาคมธรรมศาสตร์ เป็นบริเวณที่มีการเสพยาเสพติดกันมาก รวมทั้งเป็นแหล่งซื้อขายที่สำคัญ ซึ่งเป็นที่น่าสนใจมากเพราะสถานที่ตั้งชุมชนนี้อยู่คานหลังของสถานีตำรวจทุ่งมหาเมฆ แต่กลับมีการซื้อขายยาเสพติดกันอย่างแพร่หลายพอสมควร

นอกจากนี้ มีอีกบางกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มที่ใช้แรงงาน จะติดยาประเภทยาแก้ปวด ยาบำรุงกำลัง รวมไปถึงยาม้า ยาขยัน เพราะเชื่อว่าทำให้สามารถทำงานได้โดยไม่เหนื่อยไม่เพลีย และจากการสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัวมีบางคนที่ใช้ยาม้า โดยเฉพาะพวกที่ทำงานกลางคืน เช่น ขับรถบรรทุก ขับรถแท็กซี่ หรือขายอาหารกลางคืน เพราะทำให้ไม่ง่วง ส่วนผู้ที่มีอายุมากกว่าจะติดยาประเภทยาแก้ปวด เพราะทำให้หายปวดเมื่อยได้

มีบางครอบครัวที่มีลูกติดยาเสพติด ส่วนใหญ่เป็นเด็กวัยรุ่น ออกจากโรงเรียนแล้ว แต่ไม่ได้ทำงาน เพราะติดยาเสพติด เคยถูกตำรวจจับ เคยเข้าไปอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก มีบางส่วนที่เข้ารับการรักษาที่หน่วยงานเกี่ยวกับยาเสพติด ของกรุงเทพมหานคร แต่ก็มีส่วนที่กลับไปติดอีก เพราะสภาพแวดล้อมเต็มไปด้วยเพื่อนที่ติดยาเสพติด

นอกจากนี้ยาเสพติดยังมีผลทำให้เกิดปัญหา อื่น ๆ อีก เช่น การประกอบอาชญากรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อให้ได้เงินมาซื้อยา

การแก้ไขในเรื่องนี้ของกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันได้จัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่
 เข้าชุมชน โดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยมหิดล นำหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ที่ร่วรรักษา
 ประชาชนในชุมชนอีกทั้งมีการ เผยแพร่ความรู้ เรื่องยาเสพติด โดยจัดให้มีการจัดฉาย
 ภาพยนตร์ประกอบคำบรรยายและแจกเอกสาร สิ่งพิมพ์ รวมทั้งรณรงค์ให้ผู้ติดยาเสพติด
 ไปรักษาคามสถานพยาบาลด้วย แต่เท่าที่พบไม่ได้ผลนักเพราะแม้ว่าจะถูกจับหรือไป
 รักษากลับมาแล้ว อีกไม่นานก็จะกลับไปติดยาก ทั้งนี้เพราะสภาพทั่วไปมีส่วนสนับสนุน
 ให้กลับมาติดยาได้อีก โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน เพราะไปรักษานั้นมีจำนวนน้อย ในขณะที่
 เพื่อนส่วนใหญ่ยังติดยู่ เมื่อกลับมาพบสภาพแวดล้อมเหมือนเดิม โอกาสที่จะกลับไปติดยา
 เสพติดอีกก็มีมาก

จากการสอบถามพ่อ แม่ ในครอบครัวที่เป็นตัวอย่างบางครอบครัว เกี่ยวกับ
 เรื่องการติดยาเสพติดของลูก ได้รับคำตอบว่า สาเหตุที่เด็กในชุมชนติดยาเสพติด สาเหตุ
 ใหญ่ก็เนื่องจากเพื่อนชวน เพราะเด็กส่วนใหญ่จะอยู่กับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่เอง ก็มีความ
 จำเป็นในเรื่องการกินรันทำมาหาเลี้ยงชีพ เขาก็ออกจากบ้าน ค่าจึงจะกลับ เด็กจึงใช้
 เวลาอยู่กับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ชักชวนกันไปในทางที่ผิด นอกจากนี้อาจจะเนื่อง
 จากความรู้สึกลอยลางจะลอง เพราะเห็นเพื่อนเขาเล่นก็เลยลองดูบ้าง จนทำให้ติดได้
 แต่จาก 50 ครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ยังไม่ปรากฏว่ามีลูกติดยาเสพติด ทั้งนี้อาจจะ
 เนื่องจากว่าส่วนใหญ่อายุยังน้อย และยังคงไปโรงเรียน ทำให้เวลามักสนุกกับเพื่อน หรือ
 พี่ ๆ ในชุมชนลดลงไปบ้าง และจากการสังเกตและสอบถามพบว่า มีเด็ก ๆ อื่นในชุมชน
 ที่ไม่ได้เรียนนั้นจะมีบางคนที่ติดทินเนอร์ และเกือบบางคนก็ดื่มเหล้า เล่นการพนันด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การให้ความช่วยเหลือของกองสังคมสงเคราะห์ สำนักสวัสดิการสังคม

- ทางด้านเศรษฐกิจ จัดโครงการฝึกอาชีพในชุมชนแออัด เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย ช่างไฟฟ้า การทำอาหาร เย็บปักถักร้อย

- ทางด้านสังคม ที่จัดอยู่เป็นประจำ

- มีการจัดอบรมผู้นำชุมชน

- โครงการนำเยาวชนเข้าค่ายพักแรมกลางวัน

- โครงการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เข้าชุมชน โดยประสานงานกับ

โครงการอาสาร่วมพัฒนามหาวิทยาลัยมหิดล มีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ตรวจ รักษา ประชาชนในชุมชน

- โครงการอบรมอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเป็นตัวแทนรู้จัก การป้องกันและระงับอัคคีภัยในชุมชน ครั้งละ 20 คน และมียูเรื่อย ๆ

- โครงการกีฬาเยาวชนชุมชนแออัด จัดให้มีการแข่งขันกีฬา ฟุตบอล ตะกร้อ วอลเลย์บอล วิ่ง โดยจัดแข่งขันระหว่างชุมชนต่าง ๆ ทุกปี

- กิจกรรมวันสำคัญ ๆ ตามประเพณี โดยให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วม

- โครงการเผยแพร่ความรู้การวางแผนครอบครัว โดยจัดฉายภาพยนตร์ ประกอบคำบรรยายและแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนรู้จักการวางแผนครอบครัว

- โครงการเผยแพร่ความรู้เรื่องยาเสพติด จัดฉายภาพยนตร์ประกอบคำบรรยายและแจกเอกสารสิ่งพิมพ์ รวมทั้งรณรงค์ให้ผู้ศึกษาเสพติดไปรักษาตามสถานพยาบาลด้วย

- ด้านการศึกษา

- มีโรงเรียนสงเคราะห์เคลื่อนที่ ซึ่งเปิดสอนถึงชั้น ป.4 เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ไม่มีสัญบัตร ได้มีโอกาสเข้าเรียนในการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้เด็กสามารถเข้าศึกษาใน ชั้น ป.5-ป.6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้

- โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรับเด็กในชุมชน อายุ ตั้งแต่ 3-6 ขวบ โดยการใช้บุคลากรในชุมชน กำลังอยู่ในขั้น คำนึงการ
- ให้ทุนฝึกวิชาชีพ
- ด้านกายภาพ
 - ได้มีการจัดตั้งทางเข้าในชุมชนเป็นสะพานไม้ และปรับปรุงส่วนที่ มีอยู่แล้วให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น
- ด้านสาธารณูปโภค
 - ทบวงมหาวิทยาลัย มีโครงการอาสาพัฒนาชุมชนเมืองให้ความ ช่วยเหลือด้านการศึกษากิ่งน้ำประปาในชุมชน
- หน่วยงานอื่นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
 - โครงการเขาวมมิตร ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กที่ยากจน
 - องค์การบรรเทาทุกข์ เจแปน โซโซชู (Japan Sotoshu Relief Committee - J.S.R.C.) จัดโครงการห้องสมุด เขาวชนในชุมชนขึ้น เพื่อให้เด็กในชุมชนได้รู้จักในเวลาว่างให้เป็น ประโยชน์ และสร้างนิสัยในการอ่านแก่เด็กและเขาวชน จัดกิจกรรม ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเขาวชนโดยเฉพาะ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย